

КОРОТКИЙ ЗМІСТ ЗЕЛЕНОЇ КНИГИ «АНАЛІЗ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ОБОВ'ЯЗКОВОГО СТРАХУВАННЯ»



СЕРПЕНЬ – 2018

ОФІС ЕФЕКТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

БЛОК ТРЕТІЙ: АНАЛІЗ ЗДІЙСНЕННЯ ОBOB'ЯЗKОВОГО СТРАХУВАННЯ СТРАХОВИМИ КОМПАНІЯМИ

ЩОДО ЛІЦЕНЗУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ДОСТУПУ ДО РИНКУ ОBOB'ЯЗKОВОГО СТРАХУВАННЯ

Законом про страхування визначається, що страховиками є фінансові установи, що одержали у встановленому порядку ліцензію на здійснення страхової діяльності. Таким чином, доступ до ринку страхування суб'єктів господарювання здійснюється шляхом ліцензування.

Процедура ліцензування страхової діяльності, перш за все, визначається Законом про ліцензування, який є рамковим законодавчим актом у сфері ліцензування.

Орган ліцензування з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів) є Нацкомфінпослуг¹.

Згідно даних Нацкомфінпослуг у 2017 році на провадження діяльності зі страхування було видано **104** ліцензії². Станом на кінець 2017 року кількість діючих ліцензій на здійснення страхової діяльності становила **3878** одиниць (**61%** від усієї кількості діючих ліцензій з надання фінансових послуг). Кількість страхових компаній у 2017 році, що здійснювали діяльність з обов'язкового страхування, тобто укладали договори страхування за видами обов'язкового страхування та отримували страхові платежі, складає **148** страхових компаній.

Закон про ліцензування, як рамковий закон у сфері ліцензування, не визначає, що ліцензування господарської діяльності з надання фінансових послуг, в тому числі і послуг зі страхування, здійснюється з особливостями. Проте, всупереч положенням Закону про ліцензування, в Законі про страхування, Законі про фінансові послуги³ та Постанові КМУ № 953⁴ міститься **17** особливостей здійснення ліцензування страхової діяльності. Такі особливості та нормативно-правові акти, в яких вони відображені, мають бути приведені у відповідність до Закону про ліцензування та Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів)⁵ (далі – ліцензійні умови).

Відповідно до ліцензійних умов, різниця між обов'язковими та добровільними видами страхування полягає у додаткових вимогах до здобувачів ліцензії та ліцензіатів обов'язкових видів страхування. Так, для здобуття права на провадження діяльності з обов'язкового страхування, суб'єкт господарювання має відповідати додатковим вимогам, а саме: на момент звернення за отриманням права на здійснення обов'язкових видів страхування, не менше двох років провадити страхову діяльність за добровільними видами страхування. Окрім цієї формальної «додаткової» вимоги, лише для двох видів обов'язкового страхування містяться інші додаткові вимоги при отриманні ліцензії, та лише для трьох видів обов'язкового страхування встановлюються інші додаткові вимоги при провадженні господарської діяльності.

Тому зараз поняття «обов'язковий вид страхування» полягає, по-перше, у додаткових вимогах до здобувачів ліцензії, що змушує ліцензіатів знову як здобувачів звернутися до органу ліцензування за отриманням права на здійснення видів ОС, по-друге, у додаткових вимогах до деяких ліцензіатів обов'язкових видів страхування.

¹ Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 5 серпня 2015 р. № 609

² Дані опубліковані у Публічному звіті про діяльність Нацкомфінпослуг за 2017 рік

³ Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»

⁴ Постанова Кабінету Міністрів України «Про обов'язкове страхування цивільної відповідальності за ядерну шкоду» від 23 червня 2003 р. № 953

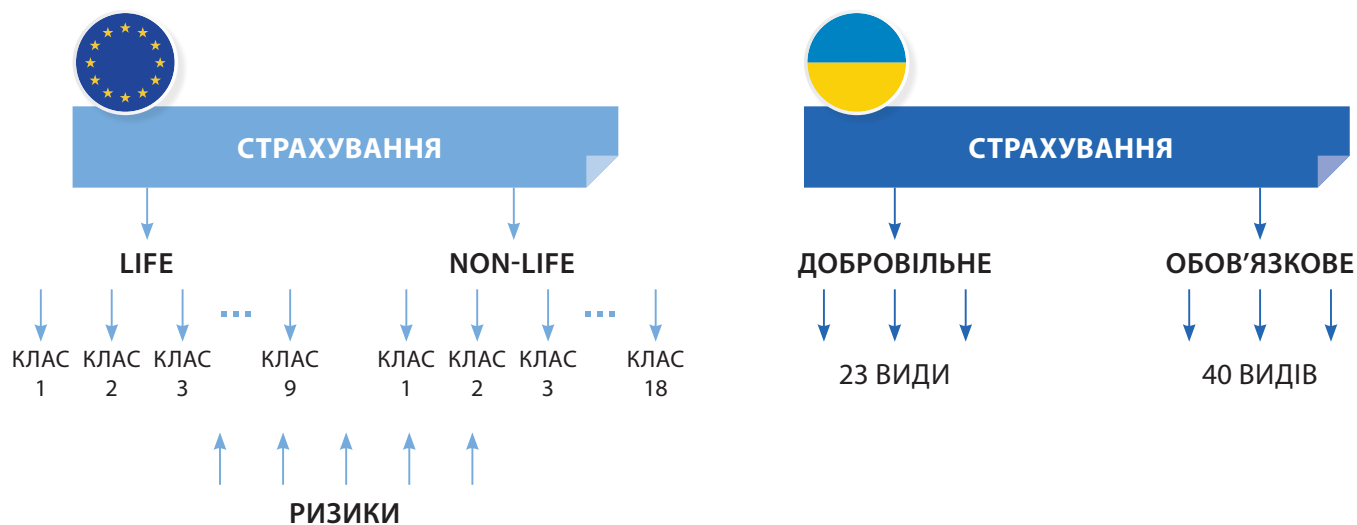
⁵ Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з надання фінансових послуг (крім професійної діяльності на ринку цінних паперів)» від 7 грудня 2016 р. № 913

Вважаємо, що такий підхід є недоцільним, оскільки додаткові вимоги до страхових компаній слід, за необхідності, визначати у відповідних ліцензійних умовах без отримання додаткової ліцензії. А поняття «обов'язковий вид страхування» має означати обов'язкові вимоги щодо здійснення страхування фізичними та юридичними особами.

Слід відмітити, що в рамках виконання Угоди про асоціацію¹, передбачається імплементація Директиви 2009/138/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2009 року про початок і ведення діяльності у сфері страхування і перестраховування (Платоспроможність II) (далі - Директива 2009/138/ЄС). Згідно якої, ліцензія на провадження страхової діяльності буде видаватись страховим компаніям (як тим, що планують здійснювати страхування життя, так і тим, що планують провадити страхову діяльність не пов'язану із страхуванням життя) в залежності від обраного класу та ризику страхової діяльності, визначених Директивою. Це повністю змінює поточний підхід українського законодавця щодо ліцензування страхування в залежності від конкретних видів страхування, визначених законодавством. Окремо слід зазначити, що підхід до процедури ліцензування страхової діяльності, як і усього спектру фінансових послуг, відповідно до Директиви 2009/138/ЄС має бути переглянутий.

Директивою 2009/138/ЄС встановлюються загальні однакові вимоги до компаній при отриманні ліцензії чи провадженні страхової діяльності за усіма класами страхування, незалежно від того чи є таке страхування обов'язковим, чи ні.

В той же час, Директивою 2009/138/ЄС не заборонено державам-членам встановлювати певні додаткові вимоги до страхових компаній, які провадять діяльність з певного класу страхування чи ризику страхування.



¹ Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони

